

М. Г. Железняк

А

А – перша літера української [абетки](#). Є в усіх абетках, створених на лат. і слов'яно-кирил. графічних основах. За формою накреслення – видозмінена кирил. літера, що походить із грец. а «альфа», яка базувалася на фінікій. знакові «алеф» (бик), утвор. від ідеографіч. малюнка, подібного до голови бика. У сучас. укр. літ. мові позначає нелабіалізований голосний звук заднього ряду низького підняття на початку слова, у позиції після твердих приголосних та після голосних у словах іншомов. походження. Мала варіанти написання у староукр. графіці, зумовлені приналежністю писаря до різних писем. шкіл та типом *письма*. Від 16 ст., окрім рукописної, з'явилася друк. форма літери. Назва літери А вживається як іменник серед. роду. Буває велике і мале. У старослов'ян. писемності мала числове значення одиниці, звідки й походить використання її при класифікац. поділові зі значенням «перший» (рівень «А», група «А»), вживається також при цифр. нумерації як додаткова ознака при однаковому номері у ряді предметів, напр., будинок 34а. Вживається в ідіомі «від А до Я», тобто від початку до кінця. Позначає також на письмі в укр. мові протиставний сполучник, частку, вигук пізнання чи пригадування. Окрім того, як і в багатьох ін. мовах, є словесним вираженням почут-тя страху та болю. Переважна кількість слів української мови, що починаються з А, є запозиченими, значна кількість має звуконаслідув. характер творення.

Бібліографічний опис:

А / М. Г. Железняк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-42127>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).